

SÁNDOR PÁL:

A felsőházi képviselet kivívása napján

(Levél az Egyenlőség főszerkesztőjéhez)

Kedves Barátom!

Cikket kérsz ma tőlem. Ma, a magyar zsidóságnak azon a történelmi nevezetességű nagy napján, amely hitfelekezetünk recepciójára a koronát tette föl azzal, hogy a nemzetgyűlés egyhangúlag megszavazta a felsőházban való képviseletünket. Minek írjak? Hiszen magábanvéve az a tény, hogy a nemzetgyűlés két zsidó papnak alkotmányosan helyet ad a felsőházban, nem kíván kommentárt, ez a tény önmagáért beszél. Talán magasztaljam a nemzetgyűlés bölcsességét? Maga a tett volt magasztos, olyan lélekemelő tette volt ez a nemzetgyűlésnek, amelynek gyökere a magyar nemzet hagyományos szabadelvűségében rejlik, tehát a magyarázatát is ebben kell találni. A magyar nemzet, a magyar nép — bármit is kürtöljön ki a demagógia — mindenkor liberális volt, különösen: ami a vallás szabad gyakorlatát és a lelkiismereti szabadságot illeti. Hiszen évszázadokon keresztül Erdély volt a reformátusok és a luteránusok mentsvára és nálunk sohasem történtek olyan rémséges atrocitások, mint aminő a

zsidóknak Németországból való kiűzetése volt a középkorban.

Engedd meg, hogy a felsőházi képviselő győzelme után azt mondjam: úgy-e, mégsem volt igaza sok hittestvérünknek az örökös, töprengő, emésztő pesszimizmusukkal? Emlékszel 1920-ra? ... amikor olyan rettenetes körülmények között szólaltam fel az első nemzetgyűlésen. Hányán könyörögtek, hogy ne mondjam el a beszédet. Most már nyilván azok is belátják, hogy én jobban ismertem a nemzetet. Ugyebár, tudtam és előre megmondtam, hogy nem hozhat bajt a zsidóságra, ha őszintén és bátor szíókimondással védelmére kelek szorongatott hittestvéreimnek! A magyar nemzet tudja méltányolni az üldözöttek keservét, az üldözöttek szerencsétlenségét, hiszen maga az ország hány-szor volt megokolatlan üldözésnek az áldozata és különösen áldozata most, Trianon óta. Mikor leghevesebben tombolt a gyűlölet, mikor legnagyobb volt a szenvedés, én akkor türelemre és kitartásra intettem hittársaimat, erősítettem bennük a hazaszeretetet és az áldozatkészség erényeit s emlékezzetek csak: megmondtam, hogy fölvirrad még a hajnal, nem kell kétségbeesni, hiszen a magyar nép nemes és jóindulatú és az uszítók munkája huzamosabb időn át nem talál alkalmas talajra. A magyar néplélek kiveti magából a gyűlölet mérgét és a megokolatlan bosszúvágyat.

A zsidó felekezetnek a felsőházban való képviselője, illetve a nemzetgyűlés döntése után az idő fényesen igazolta szerény jóslásomat. Kell-e nekem ezentúl szépíteni külföldön a helyzetet? Nem beszél-e a nemzetgyűlés döntése önmagáért? Hol találunk még egy országot, ahol a zsidó hitfelekezet képviselve van a felsőházban? És ne felejtse el senki: a mi hitfelekezetünknek papjaink által való felsőházi képviselőjét egy reakciós ízű kormánypart szavazta meg, amely minden konzervatív felfogása ellenére sem engedte elgáncsolni a recipiált

zsidó felekezet fundamentális jogát: a többi felekezettel való egyenlőséget és egyenjogúságot.

Két nevezetes dátum: 1920 és 1926. Mér föld jelző mind a kettő, de útmutató is. Ha mi a jövőben sem leszünk mások, mint magyarok és — híven vallásunkhoz és hagyományainkhoz — mindenkor készek leszünk (mint ahogy voltunk a múltban is) vagyont és életet feláldozni magyarságunkért, hol lehet az a pokol, amely huzamosabb időn keresztül elválaszthat bennünket hazafias érzelemben nemzsidó testvéreinktől? Nem kell félnünk az antiszemitáktól, ha saját magunk nem követünk el hibát. Az antiszemiták rendszerint demagógok és ha idejében nem változnak meg, magukban hordják pusztulásuk csiráját. Mindenkor megsegít bennünket a mi Istenünk, aki valamikor mégis csak véget fog vetni a megpróbáltatásoknak.

1926 november 10-én.

Igaz híved: Sándor Pál.